

Verslag raadsvergadering 10 april 2019

Datum: Woensdag, 10 april 2019

Tijd: 14.30 – 18.00 uur

Locatie: Kasteel Groeneveld, Groeneveld 2,
3744 ML te Baarn, Hasselaerzaal

1. Opening voorzitter

Voorzitter Jan Staman opent om 14.30 uur de vergadering en heet iedereen van harte welkom.

2. Mededelingen

- De volgende leden hebben een bericht van verhindering verstuurd: Jacques van Alphen, Gé Backus, Imke de Boer, Jan Willem Erisman, Martien Groenen, Annechien ten Have, Hans Heesterbeek, Bas Kemp, Martin Scholten, Marjan Slob, Geert de Snoo, Hans van Trijp, Bert Urlings en Jeannette van de Ven.
- Marion Koopmans is per 1 januari jl. op eigen verzoek door de minister eervol ontslagen als raadslid.
- Het RDA team heeft afscheid genomen van Monique van der Gaag (per 1 maart). Monique is nu werkzaam bij Connecting Agri&Food.
- Gerriane Jansen heeft het RDA team verlaten na het afronden van de jubileumvergadering en congres.
- Ruud Pothoven is gestart bij het RDA-team, voor de ondersteuning van het thema 'het dier in de kringlooplandbouw'.
- Antoinette Thijssen is gestart ter ondersteuning van de praktische en strategische communicatie van de RDA. Antoinette werkt ook voor de WUR en CenSAS.
- Op 1 april jl. hebben voorzitter en secretaris kennis gemaakt met Johan Osinga (nieuwe DG NVLG - Natuur, Visserij en Landelijk Gebied van het

ministerie van LNV) en in mei ontmoeten ze Jan-Kees Goet, SG van het ministerie LNV. Daarna volgt een regulier gesprek met DG Marjolijn Sonnema.

3. Verslag vorige vergadering

Het verslag van de vergadering van 14 november 2018 is na een eerdere schriftelijke consultatie binnen de Raad vastgesteld. Renée Hoyneck merkt naar aanleiding van het verslag op dat de zienswijze 'Welzijn van Vissen' ook in Japan bekend is en daar met enthousiasme is vertaald en ontvangen.

4. Dierenaangelegenheden

4a. Terugblik jubileumjaar RDA 25 jaar

Han Swinkels blikt terug op de jubileumactiviteiten. Het forum kijkt terug op twee geslaagde evenementen. In de besloten jubileumbijeenkomst is in een goede sfeer stilgestaan bij verleden en toekomst van de RDA. Het jubileumboek 'Welzijn en ongemak' is goed ontvangen en geeft een informatief en prettig leesbaar overzicht van de verschillende fasen in 25 jaar RDA.

Het jubileumcongres 'De Staat van het dier' kende een uitstekende opkomst met veel diversiteit onder de deelnemers, met een minister die duidelijk blij is met de RDA en daar ook veel van verwacht, ook op andere terreinen dan de traditionele zienswijzen.

De leden bespreken de bijeenkomsten en onderschrijven de conclusies van het forum. Enkele leden hebben kritische opmerkingen over de wetenschappelijke onderbouwing van de keynote en meerdere leden over in hun ogen ongepaste opmerkingen in de ludieke act.

De Raad is het eens met het voorstel om regulier (om de vier tot vijf jaar) een publieksenquête te houden gekoppeld aan een congres. De Raad is nog niet overtuigd dat een 'dier café' (reguliere discussie bijeenkomst in een informele setting) ook op lange termijn een positieve bijdrage levert aan het debat over

dieren en de positie van de Raad daarin. Dit onderwerp komt terug in de discussie rondom het communicatieplan.

Het versterken van de bekendheid binnen de doelgroep en het versterken van de band tussen leden en oud leden is gelukt. In de landelijke media is stil gestaan bij het jubileum van de Raad.

Belangrijk leerpunt van de publieksenquête en breakout-sessies is dat de RDA een platform kan bieden voor onafhankelijke informatie en een open debat over 'schurende' kwesties in dierenwelzijn.

Polarisatie en het blijven verbinden van alle partijen was een duidelijke boodschap van het congres en van de minister.

De opmerkingen en discussiepunten worden meegenomen in een mogelijk vervolgtraject.

De voorzitter bedankt de (oud)leden Leo den Hartog, Han Swinkels, Simone Hertzberger, Peter Koolmees en het RDA team met in het bijzonder Gerrienne Janssen, Paola van Bladeren en Monique van der Gaag voor hun grote bijdrage aan de geslaagde jubileum activiteiten.

4b. Rapportage Staat van het dier

Ynte Schukken licht de stand van zaken toe. Na het congres is het kernteam bij elkaar gekomen om afspraken te maken over de afronding van de Staat van het dier. De planning is om de eindrapportage voor de zomer op te kunnen leveren.

Stand van zaken:

- Een algemene inleiding en een hoofdstuk over de publieksenquête van Kantar Public zijn vrijwel afgerond.
- Er zijn vier beschouwingen voorbereid door verschillende werkgroepen (productiedieren, proefdieren, dieren in de natuur en gezelschapsdieren)

(inclusief hobbydieren en dierentuindieren). Deze bevinden zich in de afrondende fase.

- De hoofdstukken over de schurende kwesties worden door de schrijvers aangepast n.a.v. de break-out sessies tijdens het congres.
- Een eindhoofdstuk wordt voorbereid door Ynte Schukken, Jan Staman en Marc Schakenraad aan de hand van de redeneerlijn die is opgesteld.
- Na oplevering van de verschillend onderdelen zal nog een reactieslag worden uitgevoerd om van alle verschillende teksten tot een samenhangend geheel te komen.
- Vanuit het kernteam wordt aan de raadsleden voorgesteld om bij de beschouwingen en schurende kwesties niet de auteurs bij het stuk te zetten, maar op te nemen in een colofon wie bij de voorbereiding heeft geholpen.
- Het *eindhoofdstuk* wordt voorgelegd aan de hele Raad met het verzoek input te leveren gericht op 'het behoeden voor blunders, ruimte voor nuancering, precisering, benoemen kwetsbaarheden en bepalen gezamenlijk agenda'.

Naar aanleiding van de discussie zijn de volgende punten afgesproken:

1. De RDA is akkoord met de planning.
2. De leden vragen aandacht voor de hoofdboodschap en hoe deze wordt gecommuniceerd met de direct betrokkenen. Het kernteam hoort graag ideeën en suggesties voor verdere verspreiding (om meer recht te doen aan de hoeveelheid werk die erin is gegaan).
3. De onderdelen 'Schurende kwesties' worden voorgelegd aan 'tegenlezers' omdat de pluriformiteit van de Raad belangrijk is (daarmee kan je ook je kwetsbaarheid tonen). De secretaris zal daartoe leden benaderen.
4. Het eindhoofdstuk wordt voorgelegd aan de hele Raad met het verzoek input te leveren gericht op 'het behoeden voor blunders, ruimte voor nuancering, precisering, benoemen kwetsbaarheden en bepalen gezamenlijk agenda'.

5. De Staat van het Dier kan gaan over agenda en/of ambities. Er moet nog duidelijk worden in hoeverre het stuk gebruikt wordt om (lange termijn) ambities van de Raad vast te stellen (stippen op de horizon) of dat dat te veel wordt om in dit document mee te nemen.
6. De deskundigheid van de Raad moet altijd centraal blijven staan, dat is het bestaansrecht.
7. Er moet nog een plan worden gemaakt hoe het eindresultaat naar buiten toe wordt gecommuniceerd. Het idee was om het document als interactieve pdf via de website te verspreiden.

4c. Vervolgacties Staat van het Dier

Op basis van de "Staat van het dier" zal de RDA zijn agenda opmaken. De Raad stemt om vooruitlopend daarop de voorbereiding te starten van drie thema's:

- Doden van dieren;
- Sterfte van jonge dieren/zorg voor jonge dieren;
- Positie van de wolf/wasbeer en eventueel andere niet gehouden dieren? Dier in de stad?

Actie: Secretaris vraagt via e-mail welke leden willen meedenken over deze thema's. Deelname is voorlopig alleen voor een oriëntatiesessie waarin wordt onderzocht of de Raad een bijdrage kan leveren. Het forum wordt eventueel ingevuld als duidelijk is wat de Raad precies kan betekenen bij genoemde onderwerpen en hoe het onderwerp wordt afgebakend.

Naar aanleiding van de drie genoemde onderwerpen onderzoekt de voorzitter of er nog andere onderwerpen leven onder de raadsleden. Het onderwerp dat Eva Meijer tijdens het congres aan de orde bracht (meedenken van dieren over de inrichting van onze samenleving) wordt genoemd als mogelijk thema. Het is een moeilijk

maar interessant onderwerp, het is lastig om in te schatten of het nu de juiste moment is om het onderwerp op te pakken.

Actie: Bas Haring, Franck Meijboom en secretaris hebben contact om dit onderwerp verder te verkennen.

De leden noemen als mogelijke onderwerpen nog obesitas en welzijnsaantastingen bij gezelschapsdieren.

4d. Stand van zaken overige thema's

Aan de hand van de toelichting in de agenda worden de actuele onderwerpen kort besproken.

De secretaris geeft een toelichting op een mogelijk verzoek van LNV aan de RDA om een aanvulling te geven op de eerdere zienswijze Vang- en dodingsmiddelen vogels, specifiek over de vangmethode bal-chatri en het doden van vogels door slag- en steekwapens en cervicale dislocatie. Na raadpleging van enkele leden het voormalige forum heeft hij ambtelijk aangegeven dat er niet veel veranderd lijkt te zijn sinds de vorige zienswijze en dat hij zich afvraagt of de 'bal-chatri' methode niet onder het regime van dierproeven valt als het wordt ingezet voor het ringen van vogels.

5. Raads- en bureau aangelegenheden

5a. Communicatieplan en huishoudelijk reglement

In de Raad is afgesproken dat een discussienotitie wordt gepresenteerd over de communicatiestrategie van de RDA in de komende jaren. Centraal in deze notitie staat hoe communicatie een bijdrage kan leveren aan de gewenste impact van de Raad. Deze notitie is tevens de evaluatie van het communicatieplan RDA dat in

2015 is vastgesteld. Als vervolg op bespreking van deze notitie in de Raad worden de lijnen vertaald naar een nieuwe doelgroepen-middelen matrix en worden de middelen ontwikkeld/acties uitgevoerd.

Secretaris licht het stuk toe. In 2015 heeft de raad het communicatieplan opgesteld, op basis van de externe evaluatie. De genoemde doelen en acties uit het communicatieplan zijn gerealiseerd, bijvoorbeeld;

- de Raad is er in geslaagd om zijn werk beter en breder onder de aandacht te brengen door: meer eigen initiatief te ontplooiën, relevante doelgroepen actief op te zoeken, discussiebijeenkomsten te organiseren over de resultaten (bijvoorbeeld presentaties in Nieuwspoort), persaandacht te genereren, publieksversies te maken van zienswijzen, de website te verbeteren (inclusief Engelstalige site) en relevante documenten toegankelijk te maken via de websites.
- de betrokkenheid van de deskundigen binnen en buiten de Raad is versterkt.
- het provinciale, gemeentelijke en internationale netwerk is versterkt.
- de betrokkenheid van jongeren is versterkt via de Raad van Kinderen en het juniornetwerk.
- de interactie met het ministerie is verbeterd.
- de interne samenhang en verbinding is versterkt door te investeren in samenwerking in een goede, open sfeer.

Nu de bekendheid en de productiviteit van de Raad flink is versterkt ligt de focus op de impact. De missie en visie van de RDA staan niet ter discussie. De Raad zal gaan werken aan het (verder) versterken van de zichtbaarheid, positionering en profilering langs drie, elkaar versterkende sporen;

1. **VERSCHERPEN** De RDA wil de maatschappelijke dialoog over de positie van dieren mede gaan bepalen. Dat betekent dat de RDA zich meer dan nu zal

positioneren/situëren in het debat en dus in de (sociale en publieks-) media. Dat betekent: op basis van deskundigheid, wetenschappelijke inzichten en expertise proactief een rol vervullen in discussies en bij relevante ontwikkelingen en daarmee het debat verbreden, verdiepen en/of verrijken. Dit doen we gericht, dat wil zeggen: bij discussies en op momenten als inbreng vanuit de Raad discussies ook werkelijk verder d.w.z. naar een hoger plan brengt.

2. **VERSNELLEN** De RDA zal sneller gaan acteren op en aanhaken bij nieuwe thema's. Tijdigheid, momentum en inhaken op de actualiteit zijn essentieel om impact te hebben. Dat betekent dat naast de Zienswijzen die een langere doorlooptijd hebben, ook andere middelen worden ingezet en tussenmomenten worden gecreëerd (bijv. een stakeholderbijeenkomst) op weg naar een Zienswijze om te toetsen bij doelgroepen en in de samenleving of de Raad op de juiste koers zit.
3. **VERDIEPEN** De RDA zal gaan werken aan versterking van het profiel en de positie door meer dan nu ook te reflecteren op algemene trends en maatschappelijke ontwikkelingen m.b.t. de positie van dieren in onze samenleving. Door ook op meta-thema's en thema's op een hoger abstractieniveau te reflecteren, worden de onderwerpen van de Zienswijzen met elkaar verbonden, bieden we context en overzicht wordt de positie van de Raad als gezaghebbende actor versterkt.

De volgende opmerkingen worden gemaakt:

- Aandacht voor de impact die het stuk kan hebben op de Raad zelf. Het lijkt in te grijpen op wat de Raad doet en wie de Raad is. Staat de missie en visie van de RDA ter discussie? Wie je bent en hoe je communiceert is met elkaar verweven. Ook het vaker in de schijnwerpers staan kan daar invloed op hebben. Het verwerken van voorbeelden in het stuk kan helpen om het wat concreter te maken. Ook het expliciteren van (eventuele veranderingen in) de

missie en visie.

Er gaat eigenlijk al heel veel goed, als gekeken wordt naar de conclusies uit het plan van 2015. Waarom moet het beter? Wat gaat nu mis en op welk probleem is het plan een antwoord?

Het werken langs de drie genoemde sporen zal niet (altijd) tegelijk kunnen. De vraag is ook of de RDA de maatschappelijke dialoog wil sturen? Is dat wel het doel? Is dit haalbaar? Vinden wij dat we meer onder de aandacht moeten komen of willen mee doen in het debat? Deskundigheid, betrouwbaarheid en reflectie moet altijd prefereren boven het debat. Je moet veranderen en met de tijd mee wil je de regie in handen houden als je onderdeel bent geworden van een maatschappelijk debat, anders stel je jezelf er buiten en vullen andere dit voor jou in. Het hoort bij de huidige maatschappij. De vraag is hoe ga je er mee om?

- Blijf altijd bij je kernwaarden en je opdracht. Heb voor ogen wie je publiek is, ga het gesprek alleen wanneer nodig met het publiek aan. Hoor ze allemaal want ook het grote publiek is onderdeel van het debat, sluit daarom geen mensen uit.
- Zoek niet zelf het maatschappelijk debat (is niet onze taak).

Actie: De secretaris zorgt voor een nieuwe versie van het communicatieplan waarin de opmerkingen van de leden zijn verwerkt. Het communicatieplan komt een volgende keer terug op de agenda. Er komt meer aandacht voor de vraag waartoe wij zijn opgericht (opdracht en kernwaarden), wat onze doelgroepen precies is en welke toegevoegde waarde de Raad in het debat precies kan leveren.

5b. Evaluatie zienswijze OVP

In zijn vergadering van 14 november 2018 heeft de RDA besloten om kort stil te staan bij zijn advisering over de Oostvaardersplassen. De evaluatienotitie wordt besproken en er wordt stilgestaan bij de drie aandachtspunten op het gebied van onafhankelijkheid van de Raad, aanvaarding van verzoeken en communicatie. De raadsleden bespreken op welke wijze je professioneel om kan gaan met communicatie, issuemanagement en social media. Het is belangrijk om zulke zaken te blijven evalueren.

5c. Vaarkamplering

Er zijn diverse suggesties gedaan voor een onderwerp voor de komende Vaarkamplering. Voorzitter en secretaris nemen die mee naar het overleg met de voorbereidingscommissie (met onder meer faculteit Diergeneeskunde en LNV) op 17 juni aanstaande.

5d. Huishoudelijk reglement

Afgesproken is dat na vaststelling van het communicatieplan de eventuele relevante wijzigingen zullen worden doorgevoerd in het huishoudelijk reglement. Daarna zal het vernieuwd huishoudelijk reglement worden voorgelegd aan de leden. Uiteindelijk wordt het ter kennisneming aangeboden aan de minister.

6 Rondvraag

- Ruud Tombrock licht toe dat de Zweedse Raad de EuroFAWC organiseert op 25 en 26 juni (de jaarlijkse bijeenkomst voor de Europese raden). De RDA onderzoekt de mogelijkheden om in 2020 het organiserende land te zijn. Ruud vindt dat de EuroFAWC een bredere functie verdient dan alleen kennisuitwisseling. Veel onderwerpen zijn immers over de grens ook actueel.

- Franck Meijboom nodigt de raadsleden uit voor het Symposium 'Animals in an international context' op 9 mei aanstaande. Dit symposium is een co productie tussen RDA en faculteit Diergeneeskunde. Alle leden zijn van harte welkom.

- Andreas Dijkhuis vind dat het Juniornetwerk een eigen en herkenbare bijdrage heeft geleverd aan het RDA congres. Dit wordt door de Raad gedeeld. Andreas vraagt waarom het netwerk niet aansluit bij de RDA-vergadering? In de vorige vergadering is besloten dat het Juniornetwerk een bijdrage levert aan de inhoudelijke discussies in forum verband. Omdat de leden niet benoemd zijn door de minister en hun aantal nog flink zal stijgen nemen ze niet deel aan de plenaire raadsvergadering.

De leden van het netwerk zullen de RDA leden afzonderlijk benaderen en hen bevragen op hun ambities met het netwerk. Daarnaast zal het netwerk voorstellen doen voor uitbreiding. Hiervoor zal een werving worden gestart.

Actie: De volgende RDA-vergadering wordt het juniornetwerk geagendeerd

7. Sluiting

Om 17.45 uur sluit de voorzitter de vergadering.

Volgende plenaire raadsvergadering is woensdagmiddag 13 november 2019